

pricelnic creației de tragedie. Aș putea da un răspuns folosindu-mă de unul dintre eseurile lui Dürrenmatt : „Arta pe care o alegi este expresia libertății, fără de care nu poate exista nici o artă, și a necesității, fără de care iarăși nu poate exista. Artistul reprezintă întotdeauna lumea și pe sine însuși“.

Neîndoielnic că teatrul viitorului va răspunde timpului celui nou. După cum teatrul zilelor noastre, chemat să aibă un rost social, răspunde problemelor timpului nostru. Cu siguranță, nu vom mai putea vorbi de o puritate a genului, nici de una a speciilor dramatice, așa cum, dealtfel, n-o mai putem face nici astăzi. Arta teatrului va deveni cu mult mai „impură“ decât în zilele noastre ; filmul, televiziunea vor determina modificări importante. Ea va continua să fie, însă, o exprimare cu totul particularizată față de celelalte două, fiindcă teatrul va continua să se realizeze în fața unei săli cu public, printr-un contact nemijlocit. Nu cred că participarea publicului, de care teatrul nu se poate lipsi, va însemna intervenție directă, prin aprobare sau dezaprobare, sau că spectacolul se va naște spontan, fără un text, că la baza lui va sta improvizația, ori că — spre a aminti una dintre ideile lui Meyerhold, nu destul de nouă, nici destul de vechi spre

a nu prolifera apoi în gândirea altor oameni de teatru — actorii vor obține o astfel de tensiune care să permită înlocuirea textului prin muzică. Văd participarea publicului nu printr-o acțiune manifestă și sinceră a celui de pe scenă, ci în primul rând prin putința sa de a înțelege și a participa creator la dezbateri, de a trăi sentimente și a-și forma convingeri. Un prim câștig se realizează, în acest sens, prin faptul că publicul vine tot mai mult la teatru nu doar ca să vadă, să se amuze, ci și să găsească răspunsuri și să-și pună întrebări. Sîntem în măsură să pregătim rostul de miine al teatrului, atît extinzînd aria întrebărilor, cît și lîngînd cuprinderea publicului ; dacă nu sînt de acord cu multe dintre ideile lui Meyerhold, cîteva le găsesc de bun-sînt, și mă văd nevoit chiar a le repeta, cu convingerea că ele constituie, pentru omul de teatru, azi, dar și miine, prilej de meditație. Atribuind teatrului rolul unui instrument de propagandă, e firesc să credem ca, de la înălțimea scenei, ei poată fi transmise publicului anumite idei. Acest public trebuie să înțeleagă de ce regizorul și actorii au montat cutare sau cutare spectacol și ce-au vrut să exprime prin prezentarea lui.

„Rampă“, acum 50 de ani decembrie 1929

La Cluj, se comemorează, la 1 decembrie, Unirea cea mare. Se joacă piesa de la inaugurarea Naționalului (cu zece ani în urmă), *Se face ziua* de Zaharia Bărsan. Se va dezveli, în holul teatrului, placa comemorativă ce se poate citi și azi. ● Un jubileu : a 200-a reprezentatie (după 35 de ani) cu *O scrisoare pierdută*. Din distribuția de aur a premierei — Iancu Brezeanu în Cetățeanul turmentat și Iancu Petrescu în Trahanache. Ii secondează, tot cu strălucire, Aristide Demetriade (Tipătescu), N. Soreanu (Pristanda), Maria Filotti (Zoe). ● Obosit, Tănase revine în Capitală pentru stagiunea de iarnă. Va relua *Miss România* de N. Vlădoianu și N. Constantinescu. Textul, ca textul, dar baletul are...

60 de persoane ! ● Paul Gusty a montat noua piesă a lui Victor Eftimiu *Marele duhovnic*. În sfîrșit, asistăm la premiera incomodului text, împotriva căruia forurile ecleziastice vor lua hotărît atitudine... ajutînd publicitatea piesei. Distribuție de zile mari : Agepsina Macri, Marioara Voiculescu, N. Soreanu, G. Calboreanu, N. Bălățeanu. ● Tudor Vianu conferențiază la Teatrul Național despre Eminescu. ● O glumă „Din cușca suflurului“ : „— Credeți că am șanse, domnule director, să plac publicului în rolul pe care mi l-ați încredințat ? — Evident. Mori în actul întii...“ ● Intors din Spania, Nicolae Iorga va împărtăși public impresii de călătorie, în trei conferințe găzduite la Național. ● Naționalul reia, pentru sîrbă-

torile iemii, cînd tot „provințialul“ vine în Capitală după cumpărături (și intră și la teatru !), o piesă din alte vremi, *Heidelbergul de altădată*. Cum Tony Bulandra (creatorul fermecătorului Karlheinz în... 1911) are azi teatrul său, rolul principal va fi jucat de alt june-prim fără vîrstă, N. Bălățeanu. Totuși, să fim drepecți, fetele de altădată sau de azi (1929) au în sertarul cu suveniruri tot poza lui Tony ! ● Acum, în ajutorul Anului nou, „Rampă“ întreabă mai mulți scriitori : „Co rol a jucat femeia în opera scriitorilor români ?“ Argezei, întreat, se supără : „Întrebarea e fără rezultat. Cînd faci atitea eforturi pentru a putea scrie o pagină clară, cum ai putea să te mai întrebî cîte miligrame de femeie ai pus în opera ta ?“ Galantul Ion Marin Sadoveanu, monoclal, zîmbește mulțumit în fotografie, căci declarase că „femeia, cteodată, îmi intensifică asocierile, ca muzica“. ● La mulți ani, 1930 !

I. N.